

PSALMUS SEPTUAGESIMUS NONUS.

In finem, pro iis, qui commutabuntur, testimonium Alaph Psalmus.

Qui regis Israel, intende: qui deducis velut ovem Joseph.

Qui sedes super Cherubim manifesta e coram Ephraim, Benjamin, & Manasse.

Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos.

Deus converte nos: & ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Domine Deus virtutum, quoniam irascaris super orationem servitui?

Cibis nobis pane lacrymarum: & potum dabis nobis in lacrymis in mensura?

Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris: & inimici nostri subsannaverunt nos.

Deus vi tuum converte nos: & ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Vineam de Agypto transfulisti: eiecisti Gentes, & plantasti eam.

Dux itineris fuisti in conspectu ejus: plantasti radices ejus, & implevisti ter am.

Operavit montes umbra ejus: & arbuta ejus cedunt Dei.

Extendit palmite tuos usque ad mare: & usque ad flumen propinque ejus.

Ut quid destruxisti mace iam ejus, & vindemiant eam omnes, qui per aere gradiuntur viam?

Extremavit eam aper de silva: & singularis feus depastus est eam.

Deus virtutum converte nos: respice de celo, & vide, & visita vineam istam.

Et perice eam, quam plantavit dextera tua: & super filium hominis, quem confirmasti tibi.

Inceda igni, & suffolva ab incepta inveni tuos peribunt.

Fiat manus tua super virum dexte tue: & super filium hominis, quem confirmasti tibi.

Et non discedimus a te, vivificabis nos: & nomen tuum invocabimus.

Domine Deus virtutum converte nos: & ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Titulus & Argumentum.

Verf. 1. In finem, pro iis, qui commutabuntur, testimonium Alaph.

Psalmus.

Nadigent in titulo expositione nec verba, testimonium Alaph, qui videlicet sibi velicet testimonium Alaph. Nam de persona ipsa, Alaph, de qua ceteris tituli verbis dictum prius in aliis Psalmi. Parum autem refert legere, immutat abitur, pro, commutabuntur, quo modo Zeno Veronensis, Augustinus, Cassiodorus, & alii: vel pronomen prafigere, ipsius Alaph, quod facit Augustinus. Majoris momenti, quod addit ab eodem, & ab Hieronimo Remigio, Bruno Chastusiano, Dionysio, & Ludolpho, ex eodem ordine, item ab Hugone, Athobio, & aliis, pro Alaph, & Ambrosio in singulari (pro Alaph). In eminentis quoque sextus Bibliis ex editio LXX. ubi dicitur A'asaph, pro Alaph: quia etiam lectioe utuntur Euthymus, &

In Ser. in hanc Psal. In Ser. in hanc Psal.

ANicephorus, sed non antiquiores Graeci, quos viderim, nec omnes Bibliorum Graeci etiam codices, ut Agellus tamen asserit. Hujus populi nulla mentio in textu Hebraeo & illud D'W'W' Psalmum. Hieronymus illa interpretatur, parum aliter, sedentes iudicis ordinarios, qui inconvulsi testimonio legis, aliter, ut docet in titulo Psalmi 44. & Hieronymus legitur, pro filius testimonium, necesse non Alapho, sed filius testimonium. Quidquid sit de filiis, per Assyrios, vel Assyrium, & ejus Regem Nabuchodonosorem, volunt intelligi quam intulerunt Hebraeis illi cladem, deductis in captivitatem Tribubus decem, Euthymus, & Nicephorus; ita ut pro Alaph sit idem, ac Assyrio testimonium autem, contestatio atque denuntiatio tanti mali, si forte hoc timore sapientiores Hebraei reddant. Id ipsum docet Basilus sive Theodoritus, tamen non ponant Assyrium in titulo. Addunt, habere formam orationis Psalmum istum, qua Deum placare oportet: simul praedicti salutem mortalibus adventuram per Christum. Euthymium turicum, & Nicephorus convenire dicunt Psalmum populo Chriftiano, Ecclesiae de tyrannis vexatae. Augustinus iuxta Erymon Assyriorum, ut significat ea vox dirigens, ex-pulsio nempe mystica Psalmum totum de Ecclesia, ait denotari, quod Christus (cujus de adventu canitur, de quo illius Ecclesia ab Alaph, id est, ut nominis Erymologia sonat, a Synagoga, sed illuminata, & correcta, etique ad Deum & cor suum dirigente) qui est finis legis (quod indicant voces in finem) venturus erat pro iis, qui essent immutandi in melius: & hac de re testimonium hic boni medi, & veritatis hoc est, de Christo, & venis, de capite & corpore, de Rege & plebe de pastore, & grege, de Christo denique & Ecclesia. Paulo aliter Latini aliter accipiunt pro Alaph in gratiam Assyriorum, ita ut hi designent Judaeos, quos Assyrios dicerent, id est, dirigentes in lege quam potius, inquit Bruno, essent distorquentes, & dirigentes se contra Christum, ut ait Hugo. Sed quam editio vulgata nostra non recipiat Assyrio, aut Assyrium, non est nobis laborandum, ut explicemus quid hoc nomen valeat: quamvis sine LXX. sine aliis addidit, ad intelligentiam facit argumentum, de quo modo agemus. Ambrosio tractans illud de contentu cum adversario nostro, & declaratque esse diabolum, a cuius nos vinculis exsolvamus, ne ille propter nos damnetur, id est, magis aliquo modo puniatur accidentaliter poena, scribit pro Alaph Psalmum istum inscribi, hoc est, pro hoc adversario bene namque nos consulere adversario & vano, (sic exponit nomen Assyrio) & ei benefacere, si ejus laqueis exuti, prebentur hinc benevolentiam, ut peccata nostri lapsus evadat. Relat nomen testimonium, quod est Graecum usque, Hebraice יְהוֹשֻׁעַ אֱלֹהִים, id Paraphrasem dixi de testimonio legis interpretari, qui sedentes iudice ordinari incumbere. Placet aliis testimonium ipsi Alaph tradi, hoc est, Psalmum ab Alaph decantandum, qui Psalmum continet protestationem, ac denuntiacionem triplicis captivitatis, ut idcirco repetatur ter, Dominus Deus. Apollinaris ita testimonium sumit; sed per eos qui commutandi dicuntur, intellexit, qui cantando sibi invicem respondeant: quod tamen alias docui videri commune Psalmis omnibus indefinito.

A'asaph novum interpretatio, dicitur testimonium Alaphi, dicitur testimonium Alaphi, dicitur testimonium Alaphi, dicitur testimonium Alaphi.

Idem ab Agelli sententia, dici testimonium Alaphi hunc Psalmum accipiunt id, & dicitur testimonium Alaphi, dicitur testimonium Alaphi, dicitur testimonium Alaphi. Item ab Hieronymo Remigio, Bruno Chastusiano, Dionysio, & Ludolpho, ex eodem ordine, item ab Hugone, Athobio, & aliis, pro Alaph, & Ambrosio in singulari (pro Alaph). In eminentis quoque sextus Bibliis ex editio LXX. ubi dicitur A'asaph, pro Alaph: quia etiam lectioe utuntur Euthymus, &

Sensu loci. Sententia quorundam reprobata. In de Praef. h. Ser. s. de Epiph. c. Rom. 2. In de Praef. h. Ser. s. de Epiph. c. Rom. 2. Communis est opinio veterior.

non aequè 77. aut quispiam ex aliis? Certè aliquorum argumentum non minus, immò magis etiam praestans est, excellens: igitur testimonium protestatione hic est euz calamitatis, eo quem dixi modo.

Ex his pro quibus in Psalmum agatur, facile cognoscitur. Videlicet praedicti futura lib Assyris captivitas, & formula traditur orationis, quam infelices captivi facturi erant pro sua liberatione. In ea verò oratione interponitur mentio primae captivitatis Aegyptiacae: & sub figura vineae a feris vastatae, deploratur ingens populi, Tribum praecipue decem, & ades; tandemque petitur, ut resisteret, atque confirmare dignetur, & dissipatas, ut olim per desertum duxit, reducat oves sub pastore, regemque; & ut facilius obtrineatur tam honesta petitio, voverit fore, ut in postpauum nunquam recedat à Dei cultu, sed perpetua lynceia cum religione omenque colant, & invocent. In Chaldaeo, seu Syro textu quo Maronitae utuntur, titulus hic aliud innuit argumentum, de Machabaeis supplicibus Deum, & peccentibus misericordiam. Allegoricam quidem admittimus judicantem prius de Christo & Ecclesia, quam, cuncti tradunt eam, ut verum ut allegoriam, non ut litteralem sentiam; neque Lyranus, & Dionysio assentior, secundum Doctores Catholicos, de primo Christi adventu & Incarnatione ad litteram Psalmum scriptum esse: quamvis nonnulla Christo aptius conveniant, ut ex R. quocumque Moysis confirmata sententia Lyranus. Non item Valentinus, qui de triplici Ecclesia praefura, ut ipse loquitur, ante adventum Christi sub captivitate diaboli, deinde sub tyrannis, hereticis, Saracenicis postremo sub Antichristo. Ut ecommodatè dictum recipi hoc potest, sicut & repetitur illud ter, Dominus Deus virtutum converte nos, & ostende faciem tuam, &c. Id Lyranus refert Hebraeos ad triplicem referre persecutionem, per Babylonicos, Antiochum, Romanos. Athanasius inter Psalmos, qui specie solum modo colloqui constat cum 3. 26. 68. 69. 73. 78. 122. 129. 130. hunc recenset: & cum 66. ait calamitates infelicitas denuntiare: & hortatur Marcellinum, si tandem aliquem de resurrectione doceat, eundem ut proferat. Delectatur aliquot hujus Psalmi sententias Ecclesia, & eas frequenter praesertim tempore adventus, sicut videri debet in versione ad justificationem, sicut videri debet in versione ad justificationem ad fidem. Sic fit, ut ad certas nationes directè possint ad alias detorqueant, quod Tertullianus a monet: non Judaeis autem expulsi hoc, & illis Psalmi, ac praecipuus oramus, ut innoxie, inquit Leo, qui ab illa spirituali Patrum nobilitate defecit, ramis suar arboris iterum inferatur, quam & Apollolus & testificatur voluntatem cordis tui esse, & deprecationem pro illis factam.

Verf. 2. Qui regis Israel intende, qui deducis velut ovem Joseph.

Qui sedes super Cherubim, manifesta e.

Imploret favorem, & opem Dei, qui regere tamquam bonus pastor solitus fuerit posteris Jacob, & filios Joseph deducere velut oves, quemadmodum videlicet per eundem Joseph olim in Agypto inopeditaverat istem Hebraeis fratris ipsius, patri ipsi alimenta: qui etiam dignatus se intra Sancta Sanctorum peculiari quodam, quamvis invisibili modo, considerare super Cherubim, deo spirituum omnium Dominus, dignetur visibiliter quoque se ipsum manifestare. collato maxime necessario, & opportuno auxilio. Sic dissecant Hebraei, & Chaldaei, atque Hieronymus textum. Qui regis Israel, intende. Hieronymus, pastor Israel auferat. Est Hebr. participium יְהוֹשֻׁעַ אֱלֹהִים, & Graecum cum articulo, אֱלֹהִים אֱלֹהִים. Verbum autem יְהוֹשֻׁעַ auferat proprie ad auium applicationem pertinet: אֱלֹהִים ad mentis attentionem. Quod attinet ad nomen Israel, omnia Erymologia, de qua egimus alibi, Cajetanus, Placidus Parmensis, Arias Montanus putant esse proprium citi, qui & Jacobus vocabatur, orarique, ut ita populum pacifice, ac regere dignetur Deus noster, sicut illum quondam Patriarcham per iter in Mesopotamiam, ac denovo in patriam cum uxore, liberis, opibus, tandemque in Agyptum, ut resisteret filium Joseph, quem sua prido opinio mortuum, acceperat filium auctum, summi que honoribus amplificatum. Praevaleat communior

A expolio de populo universo, qui sumferit denominationem ab Israel, sicut & à Jacob, quod saepius ante occurrit. Concedi tamen potest cum populo, habium quoque respectum ad Patriarcham Jacob, ut Dionysius, Euthymiusque volent. Passendi verbum, pastoris officium, quod alios quoque familiare scripturis esse dixi pro regis ac regendi munere, innuit hic desiderium, ut dissipatae redigantur oves, & dispersiones Israelis congregentur. Bruno quidem Cathusianus Judaeos per Israel, pro Joseph intelligit Gentes, quod hi majore augmento, quod importat significatio vocabuli Joseph, numeroque continetur. Vult etiam induci orantem collectionem, quam Alaph indicat, fidelium, qui vel ante Christi adventum erant, vel circa tempus illius, eujusmodi Simeon, Nathanael, & alii, pro salute tam Gentium, quam Judaeorum per ipsum. Nazianzenus à inuit hunc locum esse de populo Hebraeo, & de solibus domus Israel, ut Scholasticus ejus Elias exponit; assignans quoque causas cur Christus dicitur pastor, quod, velut in loco heribdo tabernacula figat: ad requiescit aquam nutrit, dux sit, & contra bellas propugnator; convertat errantes, reducat amissas oves, obliget contractas, integras custodiat, colligat ad familiam patrisfamilias, ut magister discipulos, ut eorum duxor, ut pastor oves, ut claustrum Abbas priorve, ut anima corpus, & membra, ut ratio cor, ut sacerdos Ecclesiam, vel Episcopos, qui à superintendendo sic Graecè nominatur, dixerim. Nec alii deerunt modis, si quis exogitare voluerit.

Quid dicitur velut ovem Joseph. Hieron. quasi gregelem. In vetere Latino Platerio, & apud Augusti, Cassiodoro, Haymonem, velut oves. In Graecis Septuaginta pluribus appellatur oves: Aequitatem Symmachus, ovium gregelem: Theod. ovium ovem, ut extat etiam in multis codicibus Bibliorum nostrorum Graecorum. Singulare nomen collectivè pro pluribus usurpat, & in ista multitudine semper significat. Quocirca in ista probabiliter loquitur qui nomen Joseph de uno Patriarcha interpretatur. Ab illo et alio Platerio, f. docet Patriarcham, idcirco quod in Agypto putavit fratres, qui Tribum Auctores fuerunt cum ipso, nihil veritate praeterea ut Graeci norant, quia illi Deus in periculis, ut dux optimus, praesidio fuit adversus fratres, & heri Aegyptii calumnias. In textu Chaldaeo Nebienis est, qui dicitur velut ovem nostrum Joseph; legit enim מְנוּחָה נְבוּנָה: in eo quem habent Biblia Regia, velut ovem: quia extat nomen נְבוּנָה ovem. Sed cur ovi comparatur atque In Psal. Chald. quo utuntur Maronitae, in imperativo, & gubernata velut oves Joseph. In Arabico, & pastor Israel, qui dicitur Joseph, velut ovem Joseph. Joseph ipsi convenire potest quod scribitur in libro Sapientiae, quod illum justum deducit Dominus per vias rectas, est de Jacobo sermo est. Monsi antea, mystico sensu nonnullus designari velle Gentes per Joseph, quia significat instrumentum Notatio seu veriloquium hoc verbum, quod quod à scholio traditur dicitur Aegypti, approbri ablativo: quod Caliod. interpretatur sine approbri; sed nec addendum censet cum alio scholio, nomen Domini, ut sit ovem approbri, Domini approbri. Ipsum verbum יְהוֹשֻׁעַ אֱלֹהִים addere significat, nec in nomine יְהוֹשֻׁעַ אֱלֹהִים includitur vox Domini. Rectè quidem Joseph comparari potest cum ovi, ob innocentiam, simplicitatem, castimoniam, mansuetudinem, patientiam, omnium incrementum virtutum. Sed fidelibus eadem conveniunt qualitates, ut alio secundum tropologiam, quae ovi diximus alias infelice timore praeterea quod interdum Deus auxilio gratiae suae movet voluntatem hominis, ipso nihil minus cogitante, quemadmodum pastor ovem dirigit praelum intentionem ejus. Certè prima vocatio à Deo est in nobis sine nobis, id est, sine libertate nostra, ita ut nos habeamus veluti passivè circa illam, quatenus non est viribus, & electione nostra est. Drogo b Cardingis hanc ait ovem esse cense simam, quam bonus pastor Jesus ad dexteram Patris super humerum suum fortem & altum deducit; ita ut securam esse oporteat; nihilque timere. Ducit hic pastor

Quot modis Deus populum suum regat. Quot modis Deus populum suum regat.

In Ser. in hanc Psal. In Ser. in hanc Psal.

Verf. 2. Qui regis Israel intende, qui deducis velut ovem Joseph.

Qui sedes super Cherubim, manifesta e.

Imploret favorem, & opem Dei, qui regere tamquam bonus pastor solitus fuerit posteris Jacob, & filios Joseph deducere velut oves, quemadmodum videlicet per eundem Joseph olim in Agypto inopeditaverat istem Hebraeis fratris ipsius, patri ipsi alimenta: qui etiam dignatus se intra Sancta Sanctorum peculiari quodam, quamvis invisibili modo, considerare super Cherubim, deo spirituum omnium Dominus, dignetur visibiliter quoque se ipsum manifestare. collato maxime necessario, & opportuno auxilio. Sic dissecant Hebraei, & Chaldaei, atque Hieronymus textum. Qui regis Israel, intende. Hieronymus, pastor Israel auferat. Est Hebr. participium יְהוֹשֻׁעַ אֱלֹהִים, & Graecum cum articulo, אֱלֹהִים אֱלֹהִים. Verbum autem יְהוֹשֻׁעַ auferat proprie ad auium applicationem pertinet: אֱלֹהִים ad mentis attentionem. Quod attinet ad nomen Israel, omnia Erymologia, de qua egimus alibi, Cajetanus, Placidus Parmensis, Arias Montanus putant esse proprium citi, qui & Jacobus vocabatur, orarique, ut ita populum pacifice, ac regere dignetur Deus noster, sicut illum quondam Patriarcham per iter in Mesopotamiam, ac denovo in patriam cum uxore, liberis, opibus, tandemque in Agyptum, ut resisteret filium Joseph, quem sua prido opinio mortuum, acceperat filium auctum, summi que honoribus amplificatum. Praevaleat communior

Or. 4. In de hio. c. hanc. 19. 24. Quot modis Deus populum suum regat. In Ser. in hanc Psal. In Ser. in hanc Psal. Tropolog. Prima vocatio est à Deo in nobis sine nobis, id est, sine libertate nostra, ita ut nos habeamus veluti passivè circa illam, quatenus non est viribus, & electione nostra est. Drogo b Cardingis hanc ait ovem esse cense simam, quam bonus pastor Jesus ad dexteram Patris super humerum suum fortem & altum deducit; ita ut securam esse oporteat; nihilque timere. Ducit hic pastor

